

vtáčia klieťka - Jacques Deval: „Boh miloval vtáky a vynašiel stromy. Človek miluje vtáky a vynašiel klieťky“

-jedna z prvých vtáčik klieťok bola postavená v pueblu Paquimé, v časoch pedkolumbovského Mexika (okolo 900-1340) a bola určená pre chov papagájov Arara; išlo o som špeciálne postavený dom pre chov týchto vtákov; literárne a keramické doklady o chovu vtákov sa zachovali u starovekých Grékov, Rimanov a v Byzancii; Richar Randall je presvedčený že záujem o zvláštne a farebné vtáky v stredovekej západnej Európe bola prejavom fascinácie všetkým nezvyčajným a exotickým; vtáacie klieťky boli symbolom spoločenského postavenia ešte v 17.-18.st. v západnej a východnej Európe; väčšina obrazov tej doby vtáacie klieťky prezentuje ako objekty, ktoré vytvárali atmosféru v dome v čase, keď neexistovali rádiá ani televízory; plnili estetickú funkciu, boli prenosnou špajzou, ktorú si kuchári držali na výkrm mimo svojej kuchyne (spevavé vtáky sa jedli už od stredoveku v Európe: škovránky sa pripravovali ako pochúťka); kanárikov v klieťke držali baníci pre identifikáciu toxických plynov, a to až do r. 1986; klieťky vo všeobecnosti mali umeleckú formu a je možné ľahko identifikovať dobu a účel, ktorý plnili; pozri *vtáčnik*

<http://bjws.blogspot.sk/2014/02/keeping-birds-in-cages-from-1500-1900s.html>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Birdcage>

<https://culturedcanted.com/2014/08/27/semiotics-of-the-birdcage/comment-page-1/>

http://bjws.blogspot.sk/2014_02_28_archive.html

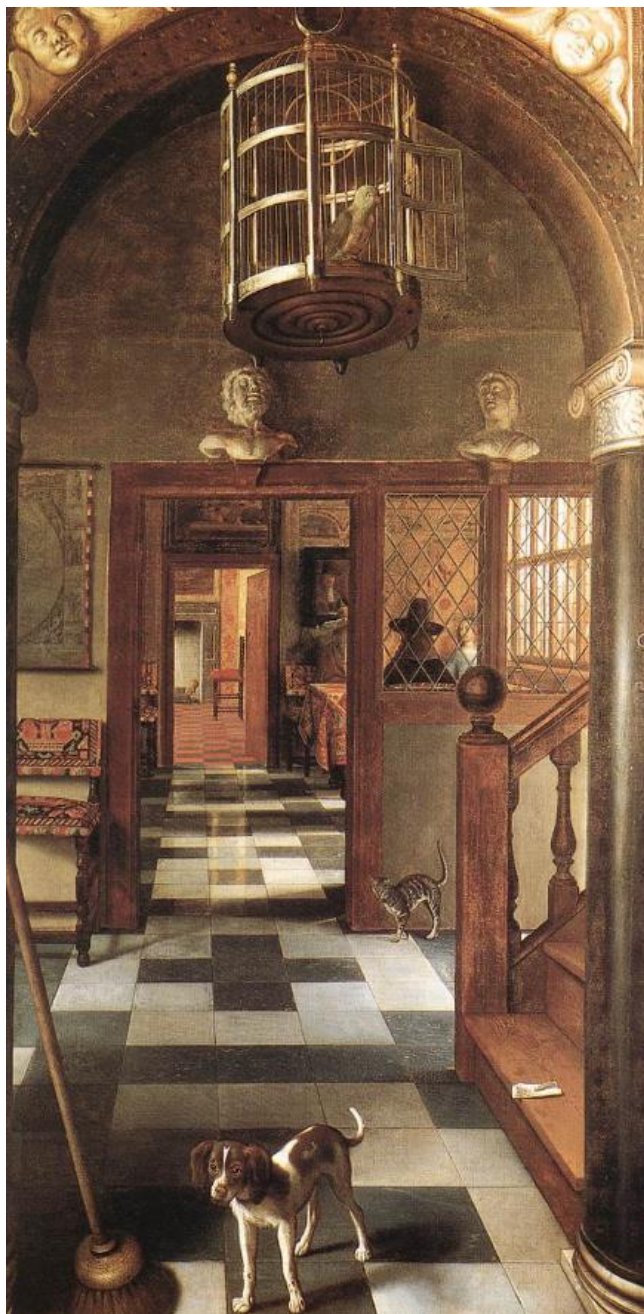
<http://stilllifequickheart.tumblr.com/tagged/birdcage>

C. Massijs: Opravár mechov (1510)

G. Dou: Stará žena polieva kvetiny (1660)

S. van Hoogstraten: Pohľad do chodby (1662)

Francúzska alebo holandská škola: Mladík s papagájom (18.st.)

J.-B. S. Chardin: Kanárik (1750)

V. Codina y Langlin: Žena s vtákom (1800)

J. Caraud: Obľúbené kanáriky (1875)

A. Renoir: Rapha Maitre (1871)

A. Renoir: Žena s papagájom Henriette Darras (1871)

B. Morisotová: Dievča s vtáčou klietkou (1885)

Louis Joseph Caymans: Vtáčia klieťka (1865)

H. Hardy: Voliéra (1877)

J. Rippl-Rónai: Žena s vtáčou klietkou (1900)

Ch. Spencelayh: Miláčik (20.st.)

vtáčia perspektíva - perspektíva vtáčia

vtáčnik - odchyt voľne žijúcich spevavých vtákov sa objavuje už v dobe kamennej; lov drobných vtákov, vtáčnictvo, sa realizovala pomocou najrôznejších loveckých techník: paste, siete, oká, lep...; v dobe kamennej išlo o oká zo šliach, v dobe železnej sa používali komplikované metódy ako oblúkové pasce, klietky a rybárske siete, ktoré mali zabezpečiť, aby sa vták chytil živý a nezranený; siete používali už starovekí Egypťania a Rimania; v závislosti od charakteru a účelu boli zvieratá použité ako návnada vo veľkých loveckých systémoch, predané, spotrebované, skrotené, vycvičené, alebo používané v baniach, aby varovali pred plynom: klietky boli kladené na zem a vtáky v nich hynuli pri prítomnosti ťažkých plynov; na čižbu nadväzoval rad ďalších, viac menej špecializovaných činností (výroba klietok z lieskových alebo iných prútov, príprava lepu, výroba pastí, získavanie mravčích alebo iných kukiel...; ešte v 2.pol. 19.st. boli profesionálni vtáčníci, ktorí si čižbu prenajímali od majiteľov lesa za určitý roční poplatok; všetko bolo celkom legálne a na lov vtákov s nimi chodili zo záľuby i príslušníci inteligencie, poľovníci či banskí úradníci; po 2.svetovej vojne došlo k likvidácii drobných remeselníkov a zvyšní chovatelia sa orientovali čoraz viac na chov kanárikov a papagájov; tak zmizli vtáčnikom zákazníci a ilegálnu čižbu prevádzkovali iba zapálení vášniví vtáčníci; ich prostredníctvom sa do súčasnosti sčasti zachovali vedomosti a zručnosti odovzdávané ústne medzi vtáčníkmi po stovky aj tisíce rokov

(príprava lepu, spôsoby lovu na výra, pasce n chytanie a kliecky ...); čižba je dodnes legálna v niektorých európskych krajinách s odlišným historickým vývojom (Španielsko, Rakúsko ...); ide typicky o krajiny, v ktorých nedošlo k masívnej likvidácii drobných remeselníkov a súkromných poľnohospodárov a zároveň neboli toľko ovplyvnené industrializáciou; určitým spôsobom, vedená pochopiteľne vedeckými pohnútkami, na tieto tradície nadväzuje krúžkovanie vtákov ornitológi; reprodukcia vtákov so zvlášť krásnym spevom alebo farebným perím existuje až od 70.rokov; pozri *vtáčia kliečka*, *vták*

<https://de.wikipedia.org/wiki/Vogelfang>

https://en.wikipedia.org/wiki/Bird_trapping

http://www.google.sk/imgres?imgurl=http://farm5.static.flickr.com/4121/4899338095_d7bd0ac6d0.jpg&imgrefurl=http://millefabulae.blogspot.com/2010/09/illustrated-perdix-et-auceps.html&h=401&w=500&sz=193&tbnid=-iei0th7vQ48gM:&tbnh=83&tbnw=104&zoom=1&usg=__KCndS1-2Tzjra4-X7GiKjfSy6Xo=&docid=U5ZW3OXWP_beaM&sa=X&ei=Ty7LUZ3qH4HatAaWoYCIBA&ved=0CEcO9QEwBA&dur=112

Vtáčnictvo v starovekom Egypte (nástenné maľby, 1400 pr.Kr.)

Vtáčnik (Tacuina sanitatis, 15.st.)

P. Boel: Zátišie s mŕtvou zverou a vtákmi v snehu (1660)

V. G. Perov: Vtáčnik (1870)

H. Vogel: Heinrich I. Vtáčnik (ilustrácia, 1900)

vták - 1.rovnako ako *krídla*, symbol vzletu, výšok, všetko vidiacej sily

2.v alegórii *piatich zmyslov* ho drží na rukách figúra *Hmatu*; predtým (rytiny 16.st.) drží *ježa* alebo *hranostaja*

Baleka: vták, prípadne vtáčie *krídla*, sú symbolom vzletu, výšok, všetko vidiacej sily; v tomto význame zrejme chápaný už v *praveku* (vtáčie bohyne v praeurópskej kultúre Lepenského Víru považované za predchodkyne *Atény* so sovou (pozri *Aténa Glaukopis*) a neskoršie *Hór* ako *okridlený slnečný kotúč*, ďalej orol ako *Diov* atribút; vták symbolizuje aj ochranné sily (pozri *apotropaidný*); apotropajný význam v *Egypte* má motív okridleného slnečného boha *Hóra* ochraňujúceho krídlami kráľa; vták znamená duchovné vlastnosti a hodnosti: egyptskému bohu *múdrosti*, písomníctva *Thovtovi* (pozri *písmo*) a *mágie* bol zasvätený *ibis*; prípadne vták symbolizuje nestálosť: na chrbte alebo na spánkoch mal krídla *Hypnos*, grécky boh spánku; vták má aj význam *času* a jeho nekonečnosti: s krídlami napr. neskoršie zobrazovaný *Kronos*, pre podobnosť spájaný s *Chronom*; význam času vyjadroval aj symbol *fénixa*; krídla sú späté s významom *vítazstva* (*Niké*, *Eros*, *Nemesis*, *Tyche*, *Thanatos*); krídla znamenajú rýchlosť (okridlené *Hermove* sandále a *klobúk*); rovnaký význam mali *Pegasove* krídla, hoci neskoršie symbolizoval prchavú básnickú predstavu; s krídlami späté aj neblahé významy (*Harpye*, renesančná podoba *Chimairy*, niekedy *Sirény*, stredoveký *Charon* s krídlami *netopiera*); v kresťanstve však vtáky znamenajú aj nebeskosť, duchovný vzlet, odpútanie sa od všetkého pozemského

Lurker: vtáky poletujúce voľne nad hlavami ľudí patrili do kráľovstva vzduchu a svetla; preto sa stávajú symbolmi týchto sfér a *duší*, duchov a bohov, ktorí v týchto sférach bývajú; najmä veľké dravce v staroveku považované za božské zjavy, víťazov nad zlom (*Egypt*: *sokol*, *Predná Ázia*: *orol*); v *Mezopotámii* zosnuli majú v *podsvetí* vtáčiu podobu; Egypťania verili, že *duša* môže opustiť hrob ako vták (pozri *Ka*); na starých gréckych vázach (pozri *vázové maliarstvo*) sú duše

väčšinou namaľované ako okridlené postavy ponášajúce sa na vtáka aj človeka; u *Homéra* duše cvrkotajú; v mýtoch a rozprávkach prinášajú vtáky nápoje záchrany a zdravia (malému *Diovi* priniesol orol *nektár* v zobáku); v ľudových poverách sú vtáky poslami *času* a *osudu*, dodnes sa verí, že žalostným húkaním ohlasujú smrť (*kukučka* ohlasuje počet zostávajúcich rokov ap.); pre *Hebrejov* dravce platili za nečisté zvieratá, lebo sa živia mäsom iných zvierat a mršinami (možno že ide o vedomé odmietanie vtáčích kultov susedných národov); vtáky môžu byť aj prostriedkom zmierenia (podľa *mojžišovského* obradu zmierenia sa uzdravený *malomocný* očisťuje poľkaním vtáčou krvou, zatiaľ čo iný živý vták sa vypustí na pole (*Levitikus* 14,49-53); obdobným spôsobom sa očistí aj jeho dom; v *Novom zákone* sú vtáky predmetom Božej starostlivosti (pozrite vtákov nebeských: ani nesejú ani nežnú..., a Váš Otec nebeský ich živí; *Evanjelium* podľa *Matúša* 6,26); nečisté vtáky, najmä nočné, môžu predstavovať zlo (*Babylon* sa stal skrýšou všetkých nečistých duchov a každého zlovestného a nenávideného vtáka (*Zjavenie* 18,2); *Cyril Alexandrijský* interpretuje mojžišovský zákon zmierenia tak, že živý vták je znamením životodarného nebeského Slova (*Genesis* 1,3), zatiaľ čo obetovaný vták pripomína drahú krv *Vykupiteľa*; na obrazoch *Narodenia Pána* vidavame letieť vtákov, ktorí tiež podľa *Levitiku* (14,53) naznačujú že hriech sveta bol zahladený; na obrazoch *madon* si *Ježiš* hrá s vtáčikom, čo môže byť symbol záchrany ľudskej duše; v radu legiend sa vypráva, ako duša zomierajúcich *svätcov* (*Terezia z Ávily*) unikla z ich tela vo vtácej podobe

Hall: symbol ľudskej duše v starom Egypte; v tomto význame duše vták vystupuje v *zátišiach*; vták ako kresťanský symbol: drží ho v ruke *Ježiško* (obrazy *madon*) alebo je priviazaný na stužke (obrazy *Panny Márie*, najmä severoeurópski maliari 15.-16.st.); vták je symbolom *vzduchu* (pozri *štyri živly*), atribútom *hmatu* (pozri *päť zmyslov*); je atribútom *Junony*; v alegórii *jari* sú vtáky zatvárané do kliebok, chytané do oka, krotené uväzovaním na vodidlo; vtáky a ryby boli stvorené na piaty deň *Stvorenia*; pri zvestovaní *Anne* a *Jáchymovi* hniezdi vták na strome; vtákom káže *František z Assisi*; *stymfalské vtáky* zastrelil *Hérakles*

Heint-Mohr v súvislosti s *obdobiami života*: vták je symbolom dvadsaťročného muža; pozri *atribúty*, *symboly*, *alegérie* a *prirovnania*

Lurker v súvislosti s heslom vták: Egypťania verili, že ľudská duša *Ka* môže opustiť hrob ako vták

pozri:

1.albatros, alka, bažant, bocian, bučiak (bukač), cibik (čejka), čajka (racek), červienka (červenka), čížik (čížek), d'ateľ, drop, drozd (kos), dudok, havran, holub/holubica, hrdlička, hus, hýľ, chochláč (chocholouš), chriaštel' (chrástal), ibis, jarabica (koroptev), jastrab (jestřáb), kačica, kavka kanárik, kohút, kolibrík, krkavec, kukučka, kura, kuvik (sýček), labuť, lastovička, lúniak (luňák), moriak (krocan), oriešok (střízlík), orol, papagáj, pelikán, pinka (pěnkava), pipiška, plameniak, prepelica (křepelka), pštros, rajka, rybárik (ledňáček), slávik, sliepka, sluka, sojka, sokol, sova, stehlík, straka, sup, sýkorka, škorec (špaček), škovránok, tetrov/hlucháň (tetřev), trasochvosť (konipas), trsteniarik (rákosníček), volavka, vrabec, vrana, výr, žeriav (jeřáb)
2.vtáky v umení, holandskí umelci vtákov, metamorfóza; atribúty, symboly, alegérie a prirovnania; zvierat; charadrius/chaladrius; beakhead; Ka; Teiresiás, Tereus; Zlatý osol; M. d'Hondecoeter

<https://translate.google.sk/#en/sk/bird>

<http://www.pinterest.com/machwaf/vogel/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Birds_in_art (symbolika vtákov)

<http://www.historyofpainters.com/bird.htm>

(19,11-16. 19,17-18. Príchod Kráľa kráľov. Víťazstvo kráľa kráľov nad šelmou a Antikristom).
Jazdec na bielom koni. Veľký Boží hod (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

J. Benlliure y Gil: Sv. František káže vtákom (20.st.)

J. Beuckelaer: Štyri elementy – Vzduch (16.st.)

H. van Balen I podľa J. Brueghela I: Alegória vzduchu (17.st.)

F. Snyders: Koncert vtákov (1630)

F. Snyders: Skupina vtákov sediacych na konároch (1630)

R. Savery: Krajina s vtákmi (1628)

W. G. Ferguson: Zátišie s pernatou zverou a loveckými nástrojmi zavesenými na rímse (poľovnícke zátišie, 17.st.)

P. Boel: Zátišie s mŕtvou zverou a vtákmi v snehu (1660)

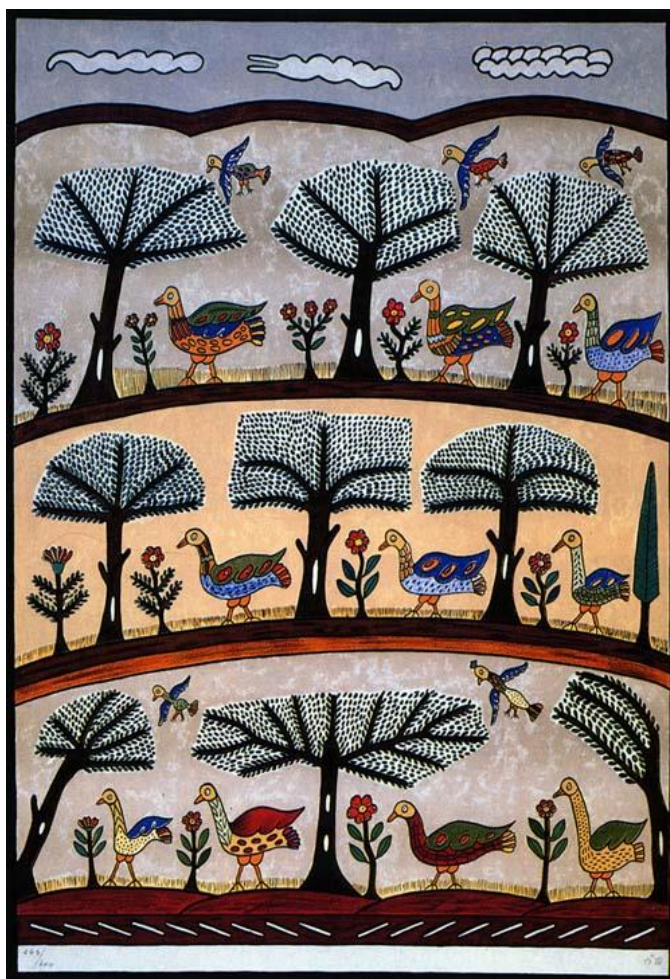
Issa (tingatinga)

M. Jakabčic: Bez názvu (1980)

F. Botero: Vták (Singapur)

S. Safed: Rajské vtáky (akryl, 2000)

Tradičný čínsky drevorez (20.st.)

Vták Beda - (Zjavenie 8,13); **Potom som uvidel a počul nejakého orla letiaceho prostriedkom neba, ktorý volal mohutným hlasom: Beda, beda, beda tým, čo bývajú na zemi, pre ostatné zvuky trúb troch anjelov, ktorí ešte majú trúbiť.**

-epizóda zo *Zatrúbenia štvrtej poľnice*; motív sa ikonograficky vyčlenil a vo výtvarnom umení býva orol zobrazený s latinským nápisom „vae, vae, vae“, prípadne iba vo fonetickej podobe “ve, ve, ve”; podľa kriku dostal orol i celý výjav svoje meno; v slovnom vyjadrení sa stal vták Beda, podobne ako apokalyptické kone (6,1-7) výrazom veľkého zúfalstva; námet *Vták Beda* predstavuje šiesty grafický list A. Dürera; niekedy je orol zobrazený ako anjelská bytosť a býva aj nazývaný *anjel pomsty*; pozri *apokalyptické motívy*

(8,13. Zatrúbenie štyroch anjelov). **Zatrúbenie štvrtej poľnice** (Beatus Escorial, 950-955)
(8,13. Zatrúbenie štyroch anjelov). **Zatrúbenie štvrtej poľnice** (Beatus Facundus, 1047)

(8,13. Zatrúbenie štvrtej poľnice). **Vták Beda** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

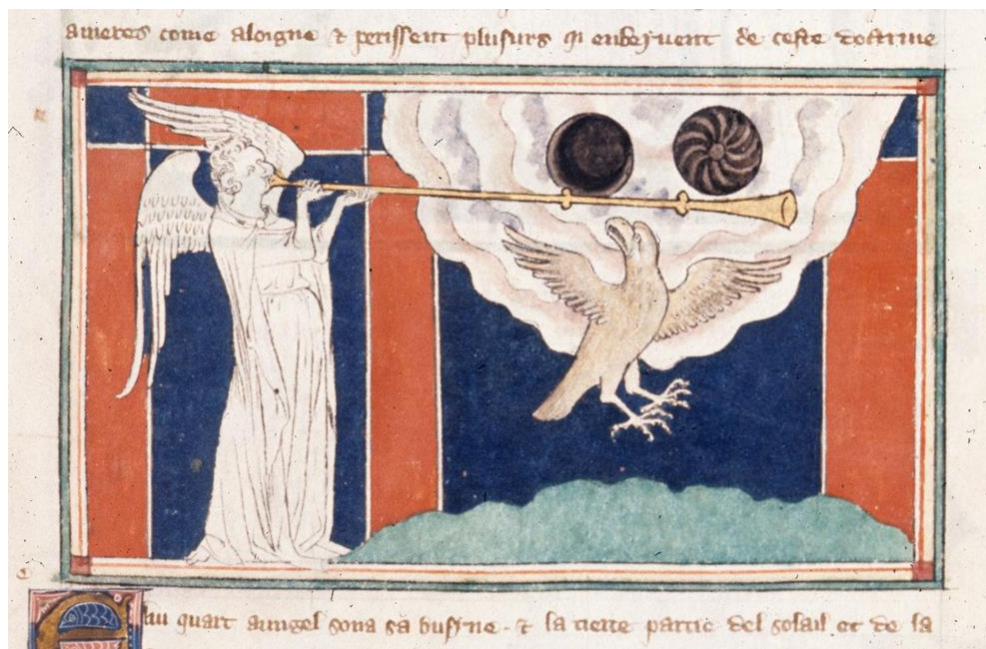
(8,7-13. Zatrúbenie štyroch anjelov). **Zatrúbenie štvrtej poľnice** (Beatus Arroyo, 1. pol. 13. st.)

(8,7-13. Zatrúbenie štyroch anjelov). Zatrúbenie štvrtej pol'nice

(8,13. Rozlomenie siedmej pečate). **Zatrúbenie štvrtej poľnice. Vták Beda** (Apokalypsa z Angers, 20.scéna, 1377-1382)

(8,12-13. Otvorenie siedmej pečate). **Zatrúbenie štvrtého anjela. Vták Beda** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(8,7-13. Zatrúbenie štyroch anjelov). **Zatrúbenie štvrtej poľnice** (Lutherova biblia, 1545)

M. Gerung: Beda, beda, beda!

A. Dürer: Vták Beda

M. Gerung: Siedma pečať (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

vták Garuda - *Garuda*

vták rajský beznohý - pozri *rajka* (Biedermann)

vták sebapoznania - nem. Vogel Selbsterkenntnis; iný výraz pre nemecké populárne príslovie Nimm dich selbst bei der Nase – „vziať si svoj nos“; iné vyjadrenie nášho príslovia: „chytiť sa za nos“; pozri *príslovia*

Vták sebapoznania (Nemecko, posl. tretina 17.st.)

Vták života - iné pomenovanie vtáka *Garudu*

„vtáky duší“ - Wensleydalová v súvislosti s heslom *harpye*: k príbuzným harpyí patria „vtáky duší“ (*bai*) zo starého Egypta, ktoré vyhнали okolo roku 1300 pr.Kr.

vtáky humanoidi -

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_avian_humanoids

vtáky legendárne - *legendárne vtáky*

vtáky mytologické - *mytologické vtáky*

vtáky stymfalské - *stymfalské vtáky*

vtáky ťažné - *ťažné vtáky*

vtáky Venušine - *Venušine vtáky*

vtáky v severskej mytológii - pozri *Vidofnir*, *Hraesvelg*, *Huginn* a *Muninn*, *mytologické vtáky kurovité*, *severská mytológia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Birds_in_Norse_mythology

vtáky v umení - pozri *vták*, *animalieri*, *zvieratá v umení*, *holandskí umelci vtákov*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Birds_in_art